

Türkiye Ekonomisinde Görünüm:

3. Çeyrek Nasıl Geçti?

HATİCE KARAHAN

- **Öncü göstergeler nasıl bir ekonomik performansa işaret ediyor?**
  - **Bu dönemde cari açık düşüşünü sürdürdü mü?**
  - **İşgücü piyasasında görünüm ne durumda?**

GİRİŞ

Türkiye ekonomisi 2014 yılının ilk yarısında, net ihracat destekli bir büyüme sergileyerek dış talep yönünde dengelenmenin yaşandığı bir döneme sahne oldu. Bu dönemde uygulanan ilgili politikaların da önemli etkisiyle iç talep kanadında bir zayıflama görünümü çizen ekonomi, buna bağlı olarak ilk yarıda mütevazı bir büyüme sergiledi. Yılın 3. çeyreğine ilişkin Gayrisafi Yurtiçi Hâsıla (GSYH) verileri 10 Aralık 2014 tarihinde açıklanacak olmakla birlikte, belli başlı göstergeler, ekonominin bu dönemdeki performansı hakkında öncü sinyalleri şimdiden veriyor. Bu çalışma, iktisadi aktivite temposunun yanı sıra, işgücü piyasası ve cari açık gibi dinamikleri de analiz ederek, Türkiye ekonomisinin 3. çeyrekte çizdiği görünümü ortaya koyuyor.

YILIN İLK YARISINDA BÜYÜMENİN DİNAMİKLERİ

2014 yılının ilk yarısında ekonomik büyüme, dış ticaretin baskın etkisiyle gerçekleşti. Bu dönemde yıllık bazda yüzde 3,3 büyüyen ekonomiye en büyük katkı, 2,7 puanla net ihracattan geldi. Bu gerçekleşmede baş

aktör ise, 2,1 puanla ihracat oldu. Öte yandan, 2. çeyrekte aşağı yönlü eğilimini hızlandıran ithalat, bu dönemde net ihracat katkısını güçlendiren faktör olarak öne çıktı. Bu doğrultuda, her iki çeyrekte de güçlü bir net ihracat desteği gözlenirken, bunun, 1. çeyrekteki ihracatın ağırlıklı etkisinden, 2. çeyrekte daha eşit sayılabilecek bir etkiye doğru kaydığı görüldü. Bu gelişmede, 2. çeyrekte ihracatın özellikle jeopolitik nedenler ve altın unsuruyla tempo kaybı yaşarken, ithalatın ise altın kaynaklı hızlı bir düşüş sergilemesi etkili oldu. Ekonomik gelişim hızı iç talep yönüyle ele alındığında ise, tüketim ve yatırımların bu dönemde büyümeye katkısı toplam 1,3 puan oldu. Bu noktada, makro ihtiyati önlemlerin ve para politikasındaki sıkılaştırmanın, iç talebi zayıflatıcı etkileri net bir şekilde gözlemlendi. Nitekim özellikle 2. çeyrekte ivme kaybetmeye devam eden özel tüketim, yılın ilk yarısında büyümeye sınırlı bir katkı vererek 2013 yılından farklı bir tablo çizdi. Öte yandan yılın ilk çeyreğinde yeniden düşüşe geçen özel yatırımlar, bu eğilimi 2. çeyrekte de hızlandırarak sürdürdü. Dolayısıyla, ilk yarıda ulusal ekonomi özel

Hatice KARAHAN

1999 yılında Boğaziçi Üniversitesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu. 2001 yılında Boğaziçi Üniversitesi İktisat Bölümü'nden yüksek lisans derecesi alarak doktora çalışmalarını yapmak üzere ABD'ye gitti. 2006 yılında Ekonomi doktorasını tamamladığı Syracuse University'de çeşitli ekonomi dersleri vermenin yanı sıra, Center for Policy Research bünyesinde araştırmacı olarak çalıştı. 2010-2012 yılları arasında MÜSİAD'da Genel Sekreter Yardımcısı ve Ekonomi Danışmanı olarak görev yaptı. Makroekonomi alanında doçentlik unvanına sahip olan Karahan'ın, Türkiye ekonomisi, kalkınma, enerji, Ar-Ge ve istihdam alanlarında birçok ulusal ve uluslararası yayını bulunmaktadır. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde yarı zamanlı olarak doktora seviyesinde dersler veren Karahan, 2012'den bu yana çalışmalarını TÜBİTAK'ta sürdürmektedir. Doç. Dr. Karahan, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Ekonomi Danışmanı olup, ayrıca Yeni Şafak gazetesinde ekonomi alanında köşe yazarlığı yapmaktadır.

yatırımlardan destek alamayarak hatta olumsuz etkilenerek büyüdü. Tüm bu faktörlerin yanı sıra, özellikle yatırımlar kanadında kamu harcamalarında da frene basılmasıyla birlikte, 2. çeyrekte ulusal ekonomi, yüzde 4,7 yıllık büyüme kaydeden ilk çeyreğin ardından yüzde 2,1 gibi düşük bir tempoya imza attı.

3. ÇEYREKTE GÖRÜNÜM

Yukarıda özetlenen verilerden anlaşılacağı üzere, 2014 yılının ilk yarısı, bir önceki yılın aksine, iç talepten ziyade dış ticaretin büyümede anahtar güç olduğu bir dönem oldu. Böylelikle, ekonomideki büyüme yeniden dış ticaret yönünde bir dengelenme görünümü sergilemeye başladı. Aşağıdaki analiz, 3. çeyrek değerlendirmesini yaparak bu eğiliminin sürüp sürdürmediğini sorgularken, aynı zamanda, emek piyasası ve cari açıkla ilgili gelişmelere de ışık tutuyor.

DIŞ TALEP

TÜİK tarafından açıklanan dolar bazındaki dış ticaret verileri incelendiğinde, yılın 3. çeyreğinde ihracatın nominal olarak yıllık yüzde 3 artarken, ithalatın ise yüzde 3 oranında düşüş kaydettiği tespit ediliyor (Tablo 1). Bu ise, söz konusu dönemde, bir önceki çeyreğe göre, GSYH gelişim hızında, gerek ihracatın gerekse ithalatın olumlu etkisinin zayıfladığı anlamına geliyor. Bu kapsamda, ihracat ve ithalatın bir aradaki etkisini formüle eden “net ihracat” kaleminin, 3. çeyrekte büyümeye destek vermeye devam edeceği, ancak bunun, önceki çeyreklerden daha düşük bir seviyede gerçekleşeceği anlaşılıyor.

Buradan hareketle, 3. çeyrekte dış ticaretin etkisini zayıflatan dinamikleri incelemek önem taşıyor. Bu anlamda ihracat kanadına bakıldığında, ihracat temposundaki düşüşün, dış dünyadaki olumsuz gelişmelerden önemli ölçüde etkilendiği ortaya çıkıyor. Bu çerçevede, ihracat gelişimine ket vuran unsurların başında, Türkiye'nin en önemli pazarlarından biri olan Irak'ta Haziran ayında IŞİD olaylarıyla patlak veren gelişmeler geliyor. Zira söz konusu olayların büyüdüğü 3. çeyrekte, Türkiye'nin Irak'a yaptığı ihracatın yüzde 28 civarında önemli bir kan kaybına uğraması,

ulusal ihracat hızının lokomotifi niteliğindeki bu pazarın, eksi katkı verir hale gelmesine neden oldu. Bu bağlamda, yılın ilk yarısında Türkiye'nin ihracat büyümesine 0,5 puan destek veren Irak pazarı, 3. çeyrekte 2,2 puan aşağı yönlü etki yaparak dikkat çekiyor.

Söz konusu dönemde ihracatın performansını olumsuz etkileyen bir diğer jeopolitik faktör ise, yılın ilk yarısındaki daralma eğilimini sürdüren Rusya pazarı oldu. Öte yandan önceki dönemlerde daralma yaşanan İran pazarına yapılan ihracatın aynı dönemde yüzde 23 oranında bir artış yaşaması, trafik sapmalarına bağlı olarak Irak'taki söz konusu kaybın bir miktar telafi edildiğine işaret ediyor.

Türkiye'nin önde gelen ticaret partneri Avrupa Birliği bağlamında ise, 2. çeyrek itibarıyla baş gösteren ve sonrasında devam eden bölgesel performans kaybına bağlı olarak, ihracatın gidişatına ilişkin endişeler taşınmaktaydı. Bu doğrultuda veriler incelendiğinde, Türkiye'nin 3. çeyrekte özellikle Almanya ve İngiltere'den güçlü destek aldığı, bununla birlikte, bölge genelindeki katkı puanlarında düşüşler olduğu tespit ediliyor.

Birleşik Arap Emirlikleri'ne yapılan altın ihracatının daralması, bu dönemde ihracat gelişimini olumsuz etkileyen unsurlardan olurken, ABD pazarındaki çift haneli hareketlilik ile Mısır'a ve Suudi Arabistan'a yapılan ihracatta yaşanan canlanma, olumlu detaylar olarak göze çarpıyor. Bununla birlikte, İspanya'ya ve Türkmenistan'a yapılan ihracattaki tempo artışları da, ihracat hızını yukarı yönlü çeken etkenler arasında yer alıyor. Ayrıca, Romanya ve Belçika pazarlarında yılın ilk yarısında göze çarpan benzeri bir eğilimin, 3. çeyrekte de devam ettiğini eklemek gerekir.

Öte yandan 2. çeyrekte yıllık yüzde 7,2 oranında azalarak, dönemin GSYH büyümesine hatırı sayılır bir katkı sağlayan ithalattaki düşüş hızının 3. çeyrekte kendini geriye çekmesinde, altının başrolde olduğu kıymetli taşlar ve metaller faslının etkilerini görmek mümkün. Bununla beraber, diğer bazı sektörlerde yaşanan yukarı yönlü ithalat hareketlerinin de, bu gelişmede etkili olduğu gözleniyor. Tüm bunların sonucunda ithalatın, 2. çeyrekte sergilediği sert inişini 3.

çeyrekte frenleyerek, büyüme üzerinde yarattığı olumlu etkisini hafiflettiği anlaşıyor.

İÇ TALEP

Ekonominin 3. çeyrek performansında iç talep bağlamında özel kesime ilişkin ilgili dönem tüketim göstergeleri analiz edildiğinde, ılımlı bir seyrin hüküm sürdüğü göze çarpıyor. Sanayi Üretim Endeksi (SÜE) alt kalemlerinden olan, gerek dayanıklı gerekse dayanıksız tüketim malları imalatında, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre gerçekleşen sırasıyla yüzde 3,6 ve yüzde 3,8 oranlarındaki artışlar, yılın 2. çeyreğine göre de, tüketimde bir hareketliliğin gözlemlendiği mesajını veriyor (Tablo 1).

TABLO 1. ÖNCÜ GÖSTERGELERDE GELİŞİM HIZI (YÜZDE, YILLIK, NOMİNAL)			
	2014 Ç1	2014 Ç2	2014 Ç3
*İhracat	8,9	4,6	3
*İthalat	-2,2	-7,2	-3
**Dayanıklı Tüketim Malları SÜE	3,9	1,7	3,6
**Dayanıksız Tüketim Malları SÜE	5,1	1,8	3,8
**Dayanıklı Tüketim Malları KKO	-2,2	1,7	0
**Dayanıksız Tüketim Malları KKO	-0,1	1,4	-0,4
*Tüketim Malı İthalatı	-2,9	-4,5	-4,8
Tüketici Kredileri	23,8	18,3	14,6
**Sermaye Malları SÜE	4	2,9	7,4
*Sermaye Malları İthalatı	-0,5	-1,9	-4,2
**Yatırım Malları KKO	0,1	-3,9	-3,2

TÜİK, TCMB, SETA Hesaplamaları

* USD bazında

**3 aylık ortalama

Bu anlamda İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (KKO) verileri incelendiğinde ise, söz konusu dönemde her iki tüketim malı grubunda da, yıllık bazda bir canlanma hareketine rastlanmıyor. Bunun yanı sıra, özel tüketimdeki hareketlenmenin bir diğer göstergesi olan tüketim malları ithalatında, yıllık bazdaki daralmanın halen devam ettiği dikkat çekiyor.

Özel kesim talebinde bir başka indikatör olan tüketici kredilerinde ise, büyük ölçüde makro ihtiyati tedbirlerin etkisiyle yılbaşından bu yana hız kesen gö-

rünüm 3. çeyrekte de sürdü. Nitekim bu dönemde, kredilerde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 14,6 oranında ılımlı bir artış kaydedildi (Tablo 1).

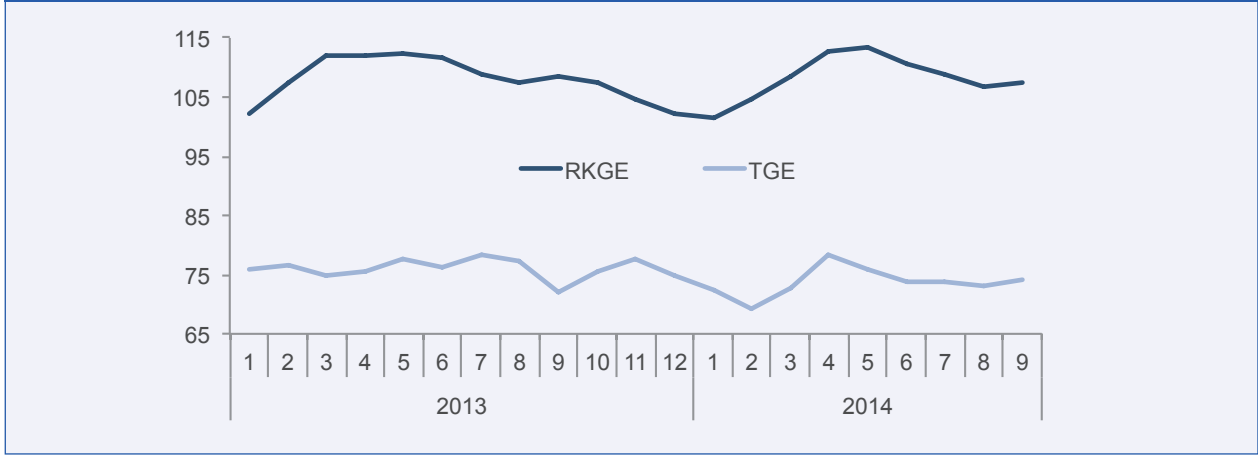
Öte yandan, iç talebin kritik unsurlarından olan özel yatırımlarda ise, farklı yönde hareket eden öncü göstergeler var. SÜE verileri, 2014 yılında uygulanan sıkılaştırıcı para politikasının da katkısıyla, yılın ilk yarısında daralma kaydeden özel kesim yatırımlarının, 3. çeyrekte bir miktar toparlanma gösterme eğiliminde olduğuna işaret ediyor. Sermaye malı üretiminde bu dönemde gerçekleşen yıllık yüzde 7,4 oranındaki artışın, SÜE'nin bu dönemdeki en göze çarpan alt endeks hareketlerinden biri olduğunu da vurgulamak önem taşıyor (Tablo 1). Dönemsel KKO ortalamalarındaki gelişim, yatırım malları imalatında kapasite kullanımında yıllık düşüşün devam ettiğini göstermekle beraber, bir önceki çeyreğe nazaran bir nebze toparlanmanın olduğuna da işaret ediyor. Bununla beraber, sermaye malı ithalatında 3. çeyrekte hızlanan bir yıllık düşüş gerçekleşmiş olması, yatırımlardaki toparlanmanın güçlü bir seyir izlemeyeceğine dair kısmi bir bulgu olarak dile getirilebilir.

Bu dönemde makine ve teçhizat kapsamındaki yatırım mallarındaki gelişmelerin yanı sıra, inşaat yatırımlarındaki performansın da, özel kesim yatırımlarında belirleyici olacağına altını çizmek gerekir. Yılın ilk yarısında özel yatırımların daralma kaydetmesine, makine ve teçhizat alt grubu neden olurken, inşaat yatırımlarında ise artış gözlenmişti. Buna bağlı olarak, inşaat yatırımlarındaki aşağı yönlü olası bir hareketin, 3. çeyrekte özel kesim yatırımlarının toparlanmasını engellemesi söz konusu olabilir.

Öte yandan aynı dönemde gerek tüketici gerekse reel kesim kanadında bir yükseliş eğilimine rastlanmıyor. Nitekim Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) ve Tüketici Güven Endeksi (TGE), bir önceki çeyreğe kıyasla daha düşük bir performans izledi (Şekil 1). Dönem boyunca hafif iniş çıkışlar yaşayan endeksler, 3. çeyrekte tüketici ve reel kesimde ciddi bir hız kazanımı olmadığına dair bir başka gösterge olarak yorumlanabilir.

Ayrıca, RKGE alt kalemlerinden olan ve gelecek 12 aya dair beklentileri ölçen sabit sermaye yatırım har-

ŞEKİL 1. REEL KESİM VE TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSLERİ (PUAN)

Kaynak: TÜİK, TCMB

camalarında da bu dönemde bir canlanma gözlenmesi, yukarıda bahsi geçen özel kesim yatırımlarının zayıf seyrine destek verir nitelikte bir görünüm sergiliyor.

Tüm bu değerlendirmelere bağlı olarak, yılın 3. çeyreğinde özel yatırımların, karmaşık sinyaller çerçevesinde, bir miktar toparlanma belirtisi göstermekle birlikte zayıf seyrini sürdürdüğü ve büyümenin, tüketim harcamalarından pozitif bir katkı alacak olmakla beraber bunun yine sınırlı seviyede bir destek olarak gerçekleşebileceği ifade edilebilir.

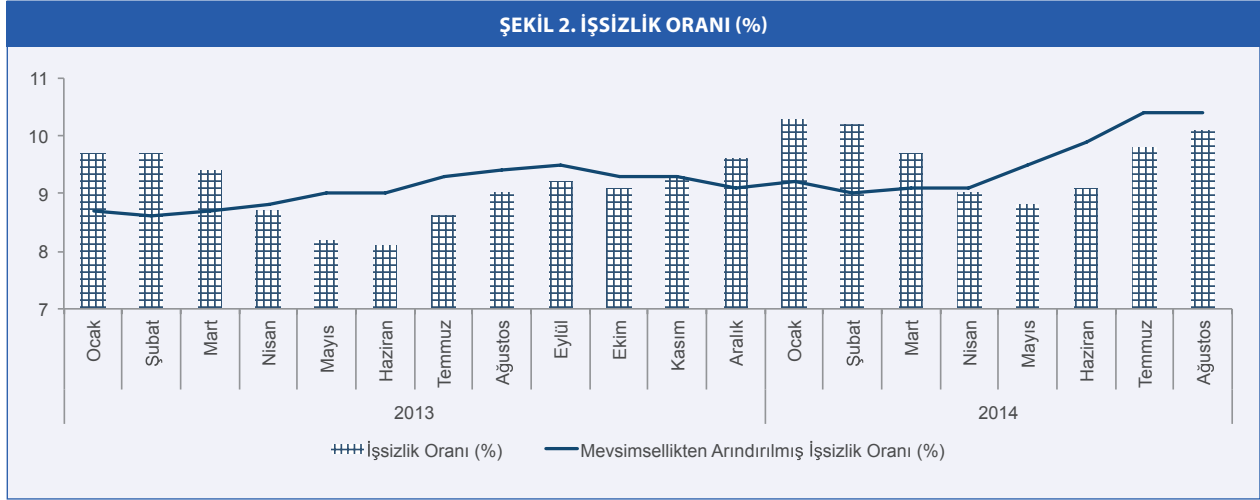
Bu noktada verilerin, 2. çeyrekte frene basmış olan kamu harcamalarından gelecek katkının 3. çeyrekte yukarı yönlü hareket edeceğine dair işaretler verdiğini belirtmek gerekir. Buna bağlı olarak, kamu kesiminden gelecek destek, yurtiçi talebin GSYH büyümesine hız kazandırması açısından önem taşıyacak. Sonuç olarak, 3. çeyrekte kamu harcamalarında öncü veriler dâhilinde olmayan sürpriz bir etki gerçekleşmediği takdirde, hesaplamalar, bu dönemde dış talepte yaşanan zayıflamadan doğan kaybın, bir ölçüde iç taleple telafi edilebileceğine ve ekonomideki mütevazı büyüme seyrininin devam edeceğine işaret ediyor.

İŞGÜCÜ PİYASASI

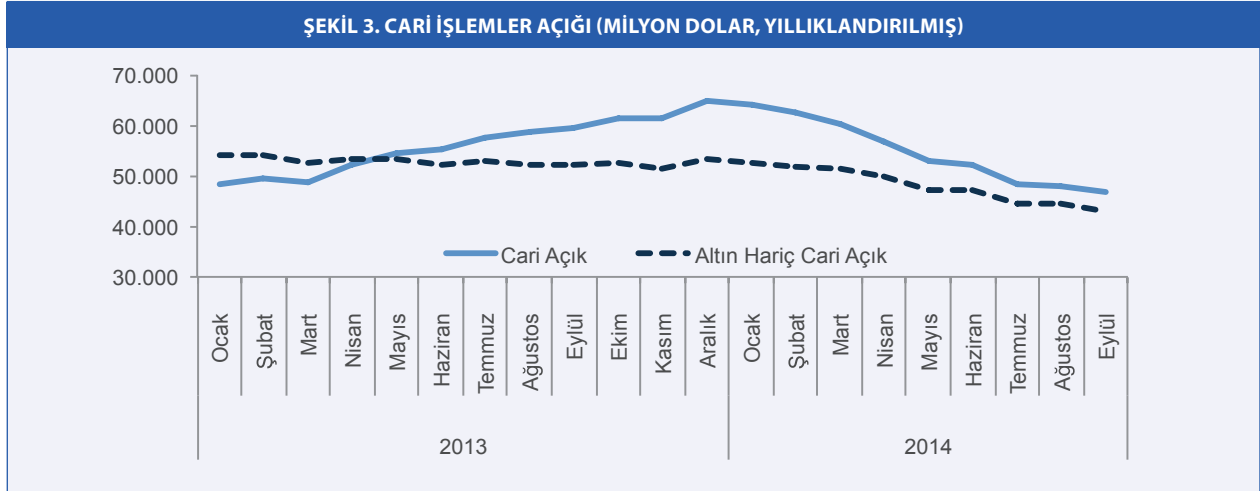
2014 yılına çift haneli rakamlarla giren işsizlik oranı, sonrasında inişe geçerek özellikle 2. çeyrekte nispeten olumlu bir tablo çizmişti. 3. çeyrek verileri incelendiğinde ise, Temmuz ayında yüzde 9,8 seviyesine yükselen işsizlik oranının, Ağustos ayında yükseliş trendini koruyarak yüzde 10,1 olarak gerçekleştiği görülüyor (Şekil 2). İşsizlik oranının 3. çeyrekte yeniden çift haneli olmasında ise, son dönemlerde işgücü piyasalarında hâkim olan trendin etkili olduğu anlaşılıyor. Söz konusu trend, istihdamın, hızla artan işgücüne katılımına yetişememesi olarak tanımlanabilir.

2. çeyrek itibariyle, Haziran ayında yüzde 51,3 düzeyine ulaşarak tarihi bir rekor kıran işgücüne katılım oranı Temmuz ayında da bu seviyeyi tekrar ederken, Ağustos'ta ise yüzde 51,2 oldu. Buna karşılık, 3. çeyrekte yer alan bu iki ayda istihdam oranında düşüşler kaydedildi. Buna paralel olarak işgücündeki kişi sayıları bağlamında da, bu dönemde emek talebinin, artışı sürdürmekle birlikte, emek arzına yetişemediği gözlemlendi. Bu gerçekleşmede, tarım dışı istihdamın, ilgili dönemde önceki çeyreklere göre zayıflayan bir görünüm çizmesi etkili oldu.

Ekonomik büyümenin mütevazı bir düzeyde seyrettiği mevcut tablo göz önüne alındığında, gerek 3. çeyrek gerekse yılın son çeyreğinde, istihdam yaratma kapasitesinde hızlı bir atılım görülemeyeceği, buna bağlı olarak da, işsizlik oranlarında kayda değer bir iyileşmenin yaşanmayacağı değerlendirilebilir. Buna bağlı olarak, işgücü piyasalarının toparlanması, bir yandan ekonomik aktivitenin temposunda sürdürülebilir bir artışla, diğer yandan da ilgili reformların uygulamaya alınmasıyla mümkün olacaktır.

Kaynak: TÜİK

Kaynak: TCMB, SETA Hesaplamaları

CARİ AÇIK

Dış ticaretin büyümede anahtar güç olduğu 2014 genelinde, cari açık da buna paralel olarak gözle görülür bir gerileme trendi sergiledi. Söz konusu gelişmede, hem ihracat hem de ithalatın önemli katkıları gözlemlendi. Bu bağlamda, ithalat kanadında altının hatırı sayılır bir rol oynadığı ifade edilmelidir.

3. çeyrek ise, açığındaki bu düşüşün devam ettiği bir dönem oldu. Cari işlemler açığı yılın ilk 9 ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 37,2 gerileme kaydederken, altın hariç cari açığa düşüş ise yüzde 25,7 oldu. Buna paralel olarak, Eylül ayı itibarıyla yıllıklandırılmış cari açık 46,7 milyar dolara, altın hariç cari açık ise 42,9 milyar dolara geriledi (Şekil 3).

Açığın en önemli bileşeni olan enerji verileri dikkate alınarak yapılan hesaplamalar ise, enerjiye ilişkin açığın 3. çeyrekte düşük düzeyde bir artış yaşadığını gösteriyor. Bununla beraber, altın ve enerji hariç cari dengenin, bu dönemde pozitif seviyelerde olduğu, bir başka deyişle fazla verdiği göze çarpıyor. Buradan hareketle, bir yandan ilgili dönemdeki büyümenin cari açığı çoşturmadan gerçekleştiği, diğer yandan da enerji bağımlılığı sorununun ne denli önem taşıdığı mesajları öne çıkıyor.

Öte yandan, yıllıklandırılmış verilerden de anlaşılacağı üzere 3. çeyrekte cari açık aşağı yönlü eğilimini sürdürmüş olsa da, önceki çeyreğe kıyasla düşüş hızında bir yavaşlama olduğu göze çarpıyor. Bunda, altının

ve ihracattaki tempo kaybının etkili faktörler olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, 3. çeyrek itibarıyla yıllıklandırılmış cari açığın GSYH'ye oranında inişin devam ettiği ve yüzde 6 civarında gerçekleşeceği öngörülebilir.

Açığın yılın son çeyreğindeki performansında ise, altın ithalatının baz etkisi nedeniyle bir zayıflama sözü konusu olabileceken, ihracatın temposu önemli bir belirleyici olacak. Buna ek olarak, petrol fiyatlarında devam eden aşağı yönlü hareketin, bu dönemde cari denge açısından bir avantaj teşkil edeceği rahatlıkla ifade edilebilir.

SONUÇ

Yılın ilk yarısında dış ticaretin ağırlıklı desteğiyle büyüyen Türkiye ekonomisi, 3. çeyrekte ise, tırmanan jeopolitik gerginliklere ve küresel ekonomideki gevşek görünüme bağlı olarak, ihracat performansında bir zayıflama kaydetti. Bu dönemde ithalattaki düşüş hızında da frene basan ekonomi, böylelikle önceki çeyreklerdeki güçlü net ihracat desteğini önemli ölçüde yitirdi. Bununla beraber öncü göstergeler, özel yatırımlarda baş gösteren daralmanın ve tüketim kanadında alınan tedbirlerin aşağı yönlü etkisiyle ilk yarı büyümesinde ikincil bir rol oynayan iç talebin ise, 3. çeyrekte ılımlı seyrini koruyarak GSYH gelişim hızına mütevazı bir katkı yapacağına işaret ediyor. Bu noktada, kamu harcamalarından gelebilecek yukarı yönlü bir destek önem taşıyor.

3. çeyrekte emek piyasası görünümünde bir bozulma gözlenirken, bu gelişmede, katılım oranında tarihi rekora ulaşan işgücüne cevap verebilecek seviyede istihdam imkânı yaratılamaması rol oynadı. Özellikle 2013 yılından bu yana işsizlik oranındaki seyrin arkasında göze çarpan bu temel tablonun iyileştirilebilmesi için, ekonomik büyüme hızında bir artışın yanı sıra,

işgücü piyasası reformlarının da etkin bir şekilde uygulanmasına ihtiyaç olduğunun altını çizmek gerekir.

Öte yandan, yılın ilk yarısında gözle görülür bir düşüş sergileyen cari açık, bu eğilimini 3. çeyrekte de sürdürdü. Bununla beraber, dış ticaretteki zayıflayan görünüme paralel olarak, önceki çeyreğe kıyasla, açığın düşüş hızında bir azalma olduğu göze çarpıyor. Altın ve enerji hariç cari dengenin ise bu dönemde pozitif seviyelerde olması, iktisadi aktivitedeki hareketliliğin cari açığı çoşturmadığı mesajını verirken, aynı zamanda ulusal enerji bağımlılığı sorununun ne denli önem taşıdığına işaret ediyor.

Sonuç olarak, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki ilgili performanslar incelendiğinde ve global çapta belirsizliklerin hakim olduğu bir dönemin içinden geçildiği dikkate alındığında, Türkiye'nin 2014 yılının ilk 3 çeyreğinde tablonun pozitif kanadında yer aldığı ancak bu görünümü korumanın ötesinde, ideal büyüme oranlarına ulaşmak için zorlu bir imtihandan geçmeye devam edeceği söylenebilir.

Bu bağlamda, global sorunlara asgari şekilde maruz kalabilmek amacıyla, ihracatçıyı, gerek çeşitlilik gerekse rekabet anlamında güçlendirmek gerektiği ortadadır. Bununla birlikte, enerji başta olmak üzere ithalattaki bağımlılığı indirmek, bu sürecin önemli köşe taşlarından olacaktır. İç talep anlamında ise, nitelikli ve sürdürülebilir büyümenin bileşenlerinden olan özel kesim yatırımlarının canlandırılmasına ilişkin çalışmalara büyük ölçüde ihtiyaç duyulduğunu vurgulamak gerekir.

Tüm bu gereksinimler, uygulamaya koyulacak Yapısal Reform Paketi'nin Kasım ayında Başbakan Davutoğlu tarafından açıklanan öncelikli başlıklarıyla da büyük ölçüde örtüşmekle beraber, bahsi geçen eylem planlarının etkin bir zemine oturtulması ve koordineli bir şekilde hayata geçirilmesi hayati önem arz ediyor.

SETA

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | Ankara

Nenehatun Caddesi No: 66 GOP Çankaya
06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312.551 21 00 | Faks: +90 312.551 21 90

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı
No: 41-43 Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 315 11 00 | Faks: +90 212 315 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite
1106 Washington, D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen
Flat No 19 Kahire MISIR
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985